

DATOS IDENTIFICATIVOS

Fundamentos de enfermería

Materia	Fundamentos de enfermería			
Código	V52G140V01107			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Gómez Cantorna, Cristina			
Profesorado	Gómez Cantorna, Cristina			
Correo-e	cristina.gomez.cantorna@uvigo.es			
Web	http://www.uvigo.es			
Descrición xeral	<p>O profesional de enfermería deberá saber identificar, integrar, e relacionar o concepto de saúde e os cuidados dende una perspectiva histórica, para comprender a evolución dos cuidados de enfermería. Comprender, dende unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina enfermera, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso do coidar, desenvolvendo os planes de cuidados correspondentes.</p> <p>Aplicar o proceso de enfermería para proporcionar e garantir o bienestar, calidade e seguridade das persoas atendidas. Iniciar ao alumnado na metodoloxía do Proceso de Atención de Enfermería (PAE) e nas taxonomías enfermeiras que na actualidade están a utilizar. E fomentar ao alumnado un espírito crítico e de integración para o traballo en equipo.</p>			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar cuidados de enfermería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais

B17	Realizar cuidados de enfermería baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermería
C16	Comprender dende unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermería, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de cuidar,desarrollando os plans de cuidados correspondentes
C17	Aplicar o proceso de enfermería para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermería
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber as teorías e modelos da enfermería	A1	B1	C16	D1
	A2	B2		D2
	A3			D3
	A4			D4
	A5			D7
				D9
				D11
Ser capaz de aplicar a metodoloxía científica no proceso de cuidar.	A1	B2	C15	D1
	A2	B5	C17	D2
	A3	B6	C18	D3
	A4	B8		D4
	A5	B14		D7
		B15	D9	
		B17	D11	

Contidos

Tema	
MÓDULO IV: Principios que sustentan os cuidados básicos. Técnicas e procedementos que configuran os cuidados básicos.	<p>Tema 1: La unidad del paciente</p> <p>Tema 2: Tipos de cama hospitalaria</p> <p>Tema 3: Constantes vitales</p> <p>Tema 4: Administración de medicación</p> <p>Tema 5: Necesidades humanas y cuidados básicos, Respiración</p> <p>Tema 6: Necesidades humanas y cuidados básicos, Alimentación</p> <p>Tema 7: Necesidades humanas y cuidados básicos, Hidratación</p> <p>Tema 8: Necesidades humanas y cuidados básicos Eliminación Urinaria</p> <p>Tema 9: Necesidades humanas y cuidados básicos, Eliminación Intestinal</p> <p>Tema 10: Necesidades humanas y cuidados básicos, Movilidad/Actividad</p> <p>Tema 11: Necesidades humanas y cuidados básicos, Descanso y Sueño</p> <p>Tema 12: Necesidades humanas y cuidados básicos, Termorregulación</p> <p>Tema 13: Necesidades humanas y cuidados básicos, Higiene</p> <p>Tema 14: Necesidades humanas y cuidados básicos, Comunicación</p>
MÓDULO I: Cuidados dende unha perspectiva histórica.	<p>Tema 1: Historia da enfermería.</p> <p>Tema 2: Os cuidados enfermeiros a través dos tempos. Nacemento da enfermería profesional.</p>
MODULO II: Conceptos que configuran a disciplina enfermeira. Teorías e modelos de enfermería.	<p>Tema 1: Enfermería profesional. Función da profesión de enfermeira.</p> <p>Tema 2: Modelos e teorías en enfermería. Elementos fundamentais da disciplina enfermeira: persona, entorno, saúde, enfermería.</p> <p>Tema 3: Modelos e cuidados de enfermería mais representativos.</p> <p>Tema 4: Modelo de necesidades de Virginia Henderson.</p>
MÓDULO III: Aplicación da metodoloxía científica no proceso do cuidar. Desenvolvemento dos planes de cuidados correspondentes. O proceso enfermeiro para proporcionar benestar, confort, seguridade ás persoas atendidas. Patrones funcionais de saúde.	<p>Tema 1: Proceso de Atención de Enfermería. Metodoloxía científica e razoamento clínico</p> <p>Tema 2: Etapas do PAE (Proceso de Atención de Enfermería)</p> <p>2.1. Etapa de Valoración</p> <p>2.2. Diagnósticos enfermeiros. Taxonomía NANDA</p> <p>2.3. Planificación. Taxonomía NOC. Taxonomía NIC</p> <p>2.4. Execución do plan de cuidados</p> <p>2.5. Evaluación</p>

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	39	47
Lección maxistral	70	108	178

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Seminario Traballo en profundidade sobre un tema. Ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistrais coa adquisición doutras competencias académico-profesionais.
Lección maxistral	Lección maxistral Clases expositivas sobre contidos teóricos básicos. Directrices para realizar exercicios ou traballos que han de realizar os estudantes de forma colectiva.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Na clase, nas tutorías ou a través do correo
Seminario	Na clase, nas tutorías ou a través do correo

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	<p>Seminarios: valor máximo de 2 puntos, valor na nota final do 20%.</p> <p>No desenvolvemento dos seminarios, o profesor explicará e propoñerá un caso clínico para que o alumnado resolva en grupos de 2 persoas, entregarase na data que o profesor solicite. Valorarase:</p> <ul style="list-style-type: none"> -A estrutura, calidade do contido, partes do PAE, diagnósticos de enfermaría, bibliografía utilizada e presentación do caso clínico proposto polo profesor. -Penalización con -0.2 por non poñer os principais diagnósticos de enfermaría (diagnósticos que están no enunciado do caso clínico). -Facer diagnósticos a maiores con sentido, obteñen un resultado positivo. -Penalización con -0.2 se os diagnósticos de maiores non teñen sentido. -Penalización con -0.2 no caso de que falta algunha das seccións do PAE. <p>A asistencia aos seminarios é obrigatoria. Será penalizado con -0,2 por cada falta de asistencia aos seminarios. Valorarase o cumprimento dos horarios, a asistencia, a participación activa, o coñecemento, a actitude e as aptitudes do alumnado.</p>	20	
Lección maxistral	<p>A avaliación levarase a cabo de xeito continuo e global a través dos seguintes criterios e ferramentas:</p> <p>Exame teórico: valor máximo de 8 puntos, 80% da nota final.</p> <p>Consta de dúas partes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Preguntas tipo Test: a proba consiste nunha proba de 34 preguntas de resposta única (A, B, C ou D). Tres preguntas incorrectas cancelan unha correcta (cada pregunta incorrecta -0.33). As respostas en branco non marcan. Marcarase cunha "X" cun bolígrafo azul a resposta que considera correcta no modelo, o resto de anotacións non serán valoradas. Valor de 3 puntos. 2. Preguntas curtas: o exame consiste nunha serie de preguntas curtas. Lerá o que se solicita en cada caso e manterase no espazo. Será corrixido o que estea no burato estimado para cada pregunta, o resto das anotacións non serán avaliadas. Valor de 5 puntos. <p>Para superar a materia é necesario ter pasado a metade da nota de TEST (1,5 puntos) e a metade da nota de preguntas curtas (2,5 puntos), un 4 sobre 8 no exame teórico total.</p> <p>A puntuación obtida no exame teórico engadirase á puntuación correspondente ao Caso Clínico e Seminarios, sendo necesario para superar a materia obtendo un 5 sobre 10 (Exame + Seminarios).</p>	80	

Outros comentarios sobre a Avaliación

CONSIDERACIÓNS XERAIS DE AVALIACIÓN

1. A asistencia a Seminarios é OBRIGATORIA, en caso de falta por forza maior, será debidamente xustificada. A falta de asistencia aos seminarios afectará á perda da nota que xeran os mesmos.
2. Para superar a materia será necesario aprobar o exame teórico para poder engadir a nota correspondente aos seminarios.

3. Valorarase a actitude, as achegas de interese, a participación, o traballo en equipo, o comportamento e respecto cara ao profesor e aos demais compañeiros, así como o cumprimento dos horarios.

4. Cando o alumno non participe na proba final, consideraranse non presentados.

5. Na segunda proba de oportunidade (exames de xullo) manterase a nota obtida nos seminarios.

6. Xustificación das ausencias: Para que unha falla se considere xustificada, deberase presentar un documento ao profesor responsable da materia (nun prazo máximo de unha semana desde o día da ausencia), acreditando debidamente a causa da falla. Cando a ausencia se deba a unha actividade programada (por exemplo, unha cita médica) o alumno deberá comunicalo previamente ao profesor responsable para tratar de recuperar a falla a través dunha sesión alternativa (por exemplo, con outro grupo de seminarios).

7. A información relativa á data, hora e lugar do exame pódese atopar no seguinte enderezo web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

A avaliación de Xullo estará baseada nos seguintes porcentaxes: examen 80%. Seminarios: 20%.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ALFARO-LEFEVRE, R., **Aplicación del Proceso de Enfermería**, 5ª, Elsevier, 2007

BERMAN, et al., **Fundamentos de Enfermería**, 9ª, Pearson, 2012

BULECHEK, G., **Clasificación de intervenciones de enfermería (NIC)**, 6ª, Elsevier, 2014

JOHNSON, M. et al., **Interrelaciones NANDA, NIC e NOC: Diagnósticos enfermeros, Resultados e Intervenciones**, 2ª, Harcourt-Mosby, 2007

KOZIER & ERB, **Fundamentos de enfermería, Volumen 1 y 2**, Pearson, 2013

MOORHEAD, S., **Clasificación de resultados de enfermería (NOC). Medición de resultados en salud**, 5ª, Elsevier, 2014

NANDA Internacional., **Diagnósticos enfermeros. Definiciones y clasificación**, Elsevier, 2015-2017

SMITH, S. F., **Técnicas de enfermería clínica (de las técnicas básicas a las avanzadas)**, Pearson, 2009

BENAVENT GARCÉS, M. et al., **Fundamentos de Enfermería**, 2ª, Difusión Avances de Enfermería, 2003

GALARRETA S, MARTIN C., **Enferpedia Técnicas y procedimientos de Enfermería**, 1ª, Editorial Médica Panamericana, 2018

Bibliografía Complementaria

BERMAN, et al., **Fundamentos de Enfermería. Conceptos, proceso y práctica**, 8ª, Pearson, 2008

CARPENITO, L., **Diagnóstico de Enfermería: aplicaciones a la práctica clínica**, 9ª, Interamericana, 2002

FERNANDEZ FERRIN, C et al., **Enfermería Fundamental**, Masson, 2000

HENDERSON, V., **La naturaleza de la Enfermería. Reflexiones 25 años después**, Masson, 1999

LUÍS RODRIGO, M. T., **Los diagnósticos enfermeros: revisión crítica y guía práctica**, 8ª, Masson, 2008

MARRINER TOMEY et al., **Modelos y teorías en enfermería**, 7ª, Mosby, 2011

MARTÍNEZ MARTÍN, M et al., **Historia de la Enfermería**, 2ª, Elsevier, 2011

NIGHTINGALE, F, **Notas sobre enfermería**, Salvat, 1990

POTTER, P. e PERRY, A., **Fundamentos de Enfermería. (2 vol.)**, 5ª, Harcourt, 2001

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Estatística: Estadística/V52G140V01106

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Psicoloxía: Psicoloxía/V52G140V01102

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

-Lección maxistral: as clases expositivas sobre contenidos teóricos básicos. Directrices para realizar o traballo que farán os estudantes de forma colectiva.

* Metodoloxías docentes que se modifican

-Lección maxistral: se fose necesario a exposición dos contenidos da materia de Fundamentos de Enfermaría levarase a cabo pola docente da materia, a través da plataforma FATIC da Universidade de Vigo, durante tódolos días e no horario habitual da asignatura.

-Seminarios: se fose necesario realizaránse a través da plataforma FAITIC da Universidade de Vigo, durante os días e no horario habitual dos seminarios da asignatura. A realización do Caso Clínico para entregar por parte do alumnado farase de forma INDIVIDUAL, en vez de grupos de dúas persoas.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

A atención personalizada do alumnado e as titorías realizaránse a través do email que se facilita ao alumnado o comezo do curso.

cristina.gomez.cantorna@uvigo.es

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non se modificarán os contidos.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Bibliografía recomendada no apartado Fontes de Información.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

Manténse a realización do Caso Clínico en Seminarios, realizaránse de forma INDIVIDUAL. Entregarase o caso clínico na data proposta pola docente. Non se admitirán traballos fora do prazo establecido pola docente.

Evaluaráse: a estrutura, a calidade do contido, partes do PAE, diagnósticos enfermeiros, bibliografía empleada e presentación do caso clínico; penalización por non poñer os principais diagnósticos enfermeiros (que están no enunciado do caso clínico); poñer diagnósticos a maiores con sentido, puntúan positivo; penalización se os diagnósticos a maiores non teñen sentido; penalización no caso de que falte algún dos apartados do PAE; copiar total ou parcialmente o contido dos traballos, sexa de internet coma de compañeiros, supondrá a perda da nota que xeran os mesmos.

PESO ANTERIOR: 20%

PESO PROPOSTO: 70%

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

PROBA ANTERIOR:

Exáme teórico: tiña un valor dun 80% dónde as preguntas tipo test valían 3 puntos e as preguntas cortas valían 5 puntos.

PROBA NOVA:

Traballo de revisión do temario e creación de preguntas (explicado no seguinte apartado de [Novas probas]). Valor: 30% da nota.

* Novas probas

Traballo de revisión do temario e creación de preguntas. O alumnado deberá entregar a docente, na data indicada, un traballo de revisión do temario e creación de preguntas relacionadas coa materia. O valor desta proba será dun 30% da nota final do alumno/a.

Evaluaráse: a calidade do traballo; penalizaráse si o contido do traballo non ten sentido; e copiar total ou parcialmente o contido do traballo, supondrá a perda da nota.

* Información adicional

Traballos de Seminarios Caso clínico individual 70%

Traballo revisión do temario e creación de preguntas 30%

O alumnado deberá obter un 5 sobre 10, para poder superar a materia.
